

Andersen, O.J. & Otterlei, J.B. (2023). Kunnskap for praksis: Et kontingent prosjekt. I O.J. Andersen & J.B. Otterlei (Red.), *Kunnskapsforvaltning: Bidrag til studier av profesjonell yrkespraksis* (s. 231–241). Fagbokforlaget.

DOI: <https://doi.org/10.55669/oa280813>

Kapittel 13

Kunnskap for praksis: Et kontingent prosjekt

Ole Johan Andersen og Jill Beth Otterlei

Innledning

Bokas siktemål har vært å tegne et bilde av hvordan kunnskap forvaltes, det vil si anvendes og videreutvikles i møtet med ulike praksisfelt. Med utgangspunkt i tilgjengelig forskning forsøker medforfatterne å videreutvikle greiner på den epistemologiske stammen som er viet kunnskap for praksis. Som det framgår av innledningskapitlet, mener vi at det originale ved bidraget vårt er at vi gjennom inkluderingen av ulike praksisfelt åpner blikket for variasjoner i måten profesjonelle yrkesutøvere forvalter sin mangfoldige kunnskapsbase på. Og i så måte går vi et skritt videre gjennom å ta høyde for den organisatoriske rammen, eller nærmere bestemt det spesifikke operative systemet og hvilke typer problemer som praktikere forsøker å ta hånd om. Vi er rett nok

innforstått med at kunnskap for praksis ikke bare dreier seg om problem-mestring. I og med at det er kunnskapsforvaltning i profesjonelle yrkesroller som tematiseres, skulle en slik avgrensning likevel være velbegrunnet.

Det sier seg sjøl at denne variasjonen setter begrensninger med hensyn til å kunne utlede en *analytisk merverdi* i form av innsikter og lærdommer som peker ut over de enkelte kapitlene. En slik merverdi ligger imidlertid ikke i det å skulle utlede lærdommer i form av oppskrifter. En forventning om suksess-oppskrifter er ellers noe som spesielt de som bedriver oppdragsforskning, ofte møter. I tråd med hva Atle Måseide hevder, ender man lett opp i et «intellektualistisk mistak» i fall man forestiller seg at avslutningskapitlet skulle kunne ut i kunnskapsbaserte oppskrifter på hva som eventuelt skulle være treffsikre og adekvate måter å forvalte kunnskap for praksis på. Denne fallgruva mener vi å ha gått klar av. Samtidig ønsker vi heller ikke å konstruere et uoverskridelig skille mellom viten opparbeidet gjennom bruk av vitenskapelige metoder og teori, og praktisk kunnskap. Man behøver ikke være pragmatiker for å problematisere slike dikotomier. Og heller ikke Måseide er fremmed for at teorier om noe, i kraft av å utfordre gjeldende måter å forstå og handle på innenfor et saksfelt, kan bidra til å åpne blikket for andre tenke- og handlemåter enn de som har vært gjengse. Sjøl om det nok er en viss meningsforskjell mellom han og Halvorsen med hensyn til den praktiske nytten av for eksempel pedagogiske teorier – en spenning som vi ellers oppfatter som fruktbart i et bokprosjekt, så viser Halvorsen til at evidenstradisjonen «har beveget seg langt i retning av metodologisk eklektisisme» (se kap. 4, s. 60). Sånn sett reserverer man seg mot ideen om at én forskningsmetode skulle være i stand til å frambringe sikre svar. Det er oppmuntrende i fall dette markerer at de steile frontene er myket noe opp.

Framfor å la dikotomier og analytiske båser, hvorav noen framstilles som mer høyverdige enn andre, styre forskningen, har vi argumentert for å legge praksisfeltets varierte problemer til grunn for refleksjoner omkring forvaltningen av kunnskaper. Ja, vi tillater også å hevde at *kontinuitetsprinsippet* (se Selznick, 1992, s. 28–29), som ikke minst står sentralt blant pragmatisk inspirerte fagfolk, er grunnleggende. Ikke minst blir det tydelig, som påpekt innledningsvis, når vi setter søkelyset på den varierte miksen av faglige innsikter, ferdigheter, hverdags erfaringer, verktøy og teknologi som yrkesutøvere tyr til for å mestre en mangfoldig praksis. Distinksjoner kan sjølsagt være verdifulle for analytiske formål, så lenge de ikke skaper uoverskridelige barrierer mellom

fenomener som henger sammen; det være seg teori og praksis, mål og midler, verdier og fakta, eller vitenskapelige begreper og aktørers hverdags erfaringer (Strauss, 1993/2017, s. 45–46; se også Grimen, 2006).

Det kontingente som kontekst for kunnskapsforvaltning

Tatt i betraktning disse forbeholdene, hva sitter vi igjen med når vi skal framheve en analytisk merverdi, som peker over enkeltkapitlenes studier av utvalgte praksisfelt, og som framstår som grunnleggende for måten kunnskap forvaltes på? Som innledningen allerede bærer bud om, anvendes og utvikles kunnskap og ferdigheter i møte med problemer som hefter ved hverdagspraksiser. Det er situasjoner der og da som setter kunnskapsforvalteren på prøve, og som gjør at han/hun må aktivisere det man besitter av innsikter, ferdigheter, erfaringer, utstyr og teknologi for å komme fram til treffsikre og normativt akseptable løsninger. *Kunnskap for praksis er dermed kontingent, og da nettopp i kraft av å bli anvendt og utviklet i møte med problemer der og da.* Det kontingente utgjør den røde tråden i det bildet av kunnskapsforvaltning som trer fram gjennom de enkelte kapitlene, og som ligger til grunn for inndelingen av kapitlene som vi har endt opp med. For de involverte aktørene gjelder det om å kunne utøve et klokt skjønn i lys av situasjonsbetingede muligheter og begrensninger og med tanke på å komme fram til løsninger som er effektive, treffsikre og ikke minst høver og sømmer seg.

Muligens kan dette oppfattes som et trivielt analytisk poeng, men likevel er det et grunnleggende utgangspunkt for å trenge dypere inn i hvordan kunnskap for praksis arter seg. Sjølsagt vil det alltid være, om enn i ulik grad, bestrebelse på en epistemologisk standardisering i form av prosedyrer og regler som viser ut over situasjoner der og da og gir noen allmenne resepter for problemmestring. Hvor viktige slike enn måtte være, kommer man ikke utenom skjønnsmessige avveininger. For ingen situasjoner er helt og holdent identiske, uten at vi dermed insisterer på at det ikke forekommer mønstre i hvordan prosesser arter seg. Problemløsende virksomhet dreier seg jo nettopp om ulike strategier for å skape en orden, og herunder gjennom bruk av ulike typer av kunnskap. Dermed blir det viktig å presisere at begrepet om det kontingente ikke er ensbetydende med at tilfeldighetenes spill rår grunnen, og

at måten prosesser forløper på, er mer et resultat av begivenheters heldige eller uheldige sammenfall enn av aktørers bestrebelser på å finne ut av situasjoner, mestre problemer etc.

I lys av dette må det kontingente alltid tenkes som *et kontinuum eller en sammenhengende helhet*. Det betyr at det vi betegner som *det uforutsette eller tilfældige* og *det forutsette eller planlagte*, markerer ytterpunkter på et kontinuum. Vi forestiller oss at det er *ulike varianter av problemkontekster* som befinner seg i det brede rommet mellom disse ytterpunktene, som utgjør det sentrale i hverdagspraksisen. Skjønt som enkelte kapitler avdekker, så kan det kontingente henspille på situasjoner som forløper på en nokså uforutsigbar måte, og der bestrebelser på mestring har trekk av flaks eller uflaks. Motpolen her er programmerte forløp styrt av regler og prosedyrer, som har en fastlagt tidsmessig orden i den forstand at man på forhånd har definert *hva skal skje når av hvem*. Et viktig poeng her er at man nettopp gjennom kunnskapsutvikling, drilling av prosedyrer osv. forsøker å gjøre det uforutsette mer forutsigbart, samtidig som vi ofte erfarer hvordan bestrebelser på å bringe forløp inn i en fastlagt orden lett risikerer å bryte sammen, om ikke permanent, så i alle fall midlertidig – og da som følge av at ekstraordinære omstendigheter oppstår. De ulike grader av uvisshet som hefter ved det kontingente, gjør nettopp kunnskap for praksis krevende og utfordrer forvalterens skjønnsutøvelse.

Kunnskap for praksis som mestring av det kontingente

På denne bakgrunn er det på sin plass å vende tilbake til inndelingen av kapitlene som lanseres i innledningen, og utdype hvordan det kontingente, forstått som ulike problemkontekster, rammer inn epistemologiske mestringsstrategier. Derigjennom legges det vekt på å brette ut den varierte miksen av kunnskapselementer som danner holdepunkter for problemmestring.

Når det uforutsigbare rår?

Det som betegner slike problemkontekster, er at prosesser har et betydelig innslag av uforutsigbarhet. Det dreier seg rett og slett om typer av trajectories eller forløp (se Strauss, 1993/2017, s. 47–81), der ingen enkeltstående aktør

er i stand til å styre begivenhetenes gang. Herunder kan man også tenke seg ekstraordinære hendelser som bryter en etablert orden. Mest typisk i så måte er de kapitlene som omhandler konkurransesituasjoner, og hvordan trenere tar i bruk og utvikler ulike typer av kompetanse og ferdigheter for å redusere uvisshet og gjøre forløp mer forutsigbare. Ytterligere kompleksitet blir det i den utstrekning det dreier seg om strategiske spill, som for eksempel håndball og fotball. Men også i håndteringen av ekstraordinære eller akutte situasjoner i sin alminnelighet, som for eksempel beredskapsarbeid, vil det alltid være et sterkt element av uforutsigbarhet. Herunder er det også nærliggende å inkludere programmerte forløp, som bryter sammen i kjølvannet av eksterne og ikke-kontrollerbare hendelsers innvirkning, som for eksempel flytransport.

Kapitlene til Dverseth Danielsen og Tjønndal representerer viktige bidrag til å belyse hvordan en stadig viktigere kategori profesjonelle yrkesutøvere, det vil si trenere, bestreber seg på å mestre den uforutsigbarheten som hefter ved idrett som praksis. For å starte med Dverseth Danielsen får man allerede i åpningen av kapitlet stifte kjennskap med en dramatisk episode i en kamp mellom to damelag: Laget hennes ligger under 0–2, og treneren er nødt til å ta noen grep. I slike tilfeller er spillerbytte ikke uvanlig, og i denne episoden bidro det til å snu kampen; i alle fall var innbytterne delaktige i at utfallet endte med poengdeling. Sjøl om treneren kan gi en begrunnelse for sin intervensjon og fotballeksperter i ettertid vil kunne bedømme den som en genistrek, forblir det likevel uvisst hvor stor betydning trenerens skjønnsmessige inngripen hadde for resultatet.

Et godt poeng hos Dverseth Danielsen er betydningen av trenerens fortrolighetsinnsikt – og da ikke bare med fotballspilletts mulige formasjoner, men også med spillerstallens sterke og svake sider; noe som han trolig utnyttet gjennom de individuelle byttene. Som «coach» er det i det hele tatt nødvendig å kjenne til og være fortrolig med idrettsutøverens særegne individualitet. Fortrolighetsinnsikt er ifølge Johannessen (2009, s. 34) uunnværlig i mange sammenhenger. Det gjelder ikke bare noe så grunnleggende som å kjenne hvordan noe smaker, eller kjenne igjen ansikter, men også å kunne, i egenskap av ekspert på et felt, vite hva mønstre indikerer, eller som Tjønndal formulerer det, «hva slags fenomener man står overfor på treningsfeltet» (se kap. 6, s. 101). Ifølge Tjønndal er det et tankekors at ingen av trenerne i utvalget hennes omtaler denne saksfortroligheten. Det tolker hun dit hen at den er taus i betydningen implisitt og underforstått. Noe av den lar seg neppe artikulere

(se Johannessen, 2009, s. 34), men i den grad man ble utfordret til å gjøre greie for den, vil det i alle fall i noen tilfeller være mulig å verbalisere hvordan saksfortroligheten ble et viktig holdepunkt for det man gjorde.

Fagliggjøring gjennom økt bruk av ulike typer av teknologier, det være seg biomedisinske og kroppsnære måleinstrumenter, digitale analyseredskaper som videoopptak, betyr ifølge Tjønndal at den formaliserte ekspertkunnska-
pen «invaderer» idretten. Dette kan igjen tolkes som bestrebelser på å redusere den uforutsigbarhet som hefter ved det å skulle prestere i konkurranse med andre. Idrettsutøvere får dermed en bedre innsikt i hvor de står prestasjonsmessig, og som enkeltindivider og kollektiver i et lagspill er de bedre forberedt. At holdepunktene for å utøve trenerrollen teknologiseres, kan som enkelte trenere i Tjønndals materiale rapporterer, bidra til å innsnevre det individuelle skjønnnet.

Så vel kyndige amatører som fagfolk kan risikere å foreta et uklokt skjønn i akutte situasjoner der handlingskompetansen settes på prøve. I studien til Lund og Otterlei av frivillige i ulike former for redningsarbeid i regi av Røde Kors framgår det at det ikke alltid er lett å være på høyde i mestringen av alle uforutsigbare hendelser som ulykker bringer med seg. Sjøl for den erfarne amatør kan det å vite hvordan man går fram når man spjelker et bein, være langt mer krevende når det skal gjøres der og da i en akutt situasjon med en skadet person, som kanskje i tillegg er i en tilstand av mental ubalanse. Den profesjonelle helsearbeideren har naturlig nok det fortrinnet som det gir å ha utført oppgaven gjentatte ganger, ofte innenfor mer tilrettelagte organisatoriske rammer. Men som Andersen viser i sitt kapittel, kan det kontingentes forbannelse også ramme presumptivt erfarne og dyktige fagfolk. Hendelser som et uværs uforutsigbare gang kan vise seg å legge beslag på piloters oppmerksomhet i den grad at de ignorerer den innsikten som er nedfelt i institusjonaliserte prosedyrer, og i tillegg foretar et uklokt skjønn. Handlingstvungen i slike forløp gjør at man ikke får en ny sjanse. Refleksjon og læring i ettertid er sjølsagt en mulighet, men der og da vil alternativene raskt uttømmes.

Når hverdagens problemer og dilemmaer må mestres?

Ei heller i hverdagens praksis er uvisshet noe man ikke kommer utenom når man skal få utrettet noe. Rett nok vil det variere etter hvilke typer problemer man forutsettes å skulle ta hånd om. Som vi allerede har omtalt under forrige

punkt, vil konkurransesituasjoner, ekstraordinære situasjoner der det er problematisk å forutse og styre utfallet, skape stor grad av uvisshet med hensyn til hva som er fornuftig å gjøre. Men også i mer dagligdage sammenhenger der man forvalter kunnskaper i egenskap av roller i formaliserte organisasjonskontekster, er man henvist til å håndtere situasjoner der det hefter tvil og uvisshet om hva som høver og sømmer seg å gjøre. Det gjelder ikke minst når kryssende hensyn og forventninger, ja, sågar dilemmaer oppstår i møte med praksisfeltet.

I enkelte tilfeller må yrkesutøveren ty til forhandlinger for å mestre situasjoner som lett kan utarte, og i så fall kan vi tale om en forhandlingsbasert orden knyttet til «getting things accomplished», som samhandlingsteoretikeren Strauss formulerer det (1978; se også Måseide, 1987). Slike forhandlinger behøver ikke alltid å være eksplisitte, basert på en artikulering og utveksling av krav og motkrav. De kan også være implisitte og stilltiende som Strauss bemerker (1978, s. 224–234). Det dreier seg rett og slett om en gjensidig tilpasning, der man unngår å provosere enn annen part gjennom å ta til etterretning hva som er mulig å oppnå. Betegnende for slike situasjoner er det når Gjernes og Måseide observerer at sykepleieren finner det nødvendig å korrigere og veilede den demente i utføringen av hverdagens gjøremål, men samtidig gjør dette på en så pass diskret måte at det ikke utfordrer verdigheten til vedkommende.

Likeens kan man si at det å oppmuntre den demente til å videreføre ferdigheter som man er fortrolig med, og som man tidligere hadde en glede av (jf. å strikke, male, synge, spille på instrumenter etc.), har et innslag av forhandling om organisering av hverdagen. Samtidig har det et terapeutisk siktemål med det for øye å bevare sjølrespekten og motvirke at det som gjenstår av restkompetanse, svekkes ytterligere. Her drar yrkesutøveren veksler på kunnskap om demens, erfaring med og fortrolighet med hva den demente besitter av ressurser, så vel som en allmennmenneskelig forståelse av hvordan man ter seg overfor personer som fortsatt vil tviholde på sin status som autonome individer. Som Atle Måseide påpeker, er det å være på høyde med situasjoner i hverdagen ikke bare et spørsmål om erfaring som sådan. For studenter, det være seg lærer-, sykepleier- eller legestudenter, er veiledning avgjørende i den forstand at det i utdanningsforløpet må tilrettelegges for refleksjon og kritikk av praksis i regi av kyndige lærere.

Også i studien til Blix av journalistens hverdag oppstår det lett utfordringer og dilemmaer i dekning av kontroversielle saker, og hvor det fagligprofesjo-

nelle skjønnnet blir utfordret og satt på prøve. Bidraget hans er rikt på saker der ivaretagelsen av den kritiske funksjonen som media forventes å utøve, blir krevende. Å grave fram opplysninger og rapportere om tvilsomme nære forhold kan være belastende for journalister når man samtidig risikerer å sette et negativt lys på personer som man kanskje kjenner. For journalister i lokale aviser kan hensynet til det å bringe fram saker som utad markerer vekst og optimisme lokalt, lett gå på bekostning av en kritisk journalistikk. Dessuten utsetter en avslørende og kritisk journalistikk lett sårbare og ressursvake personer for en ekstra påkjenning. Og i jakten på gode oppslag er det som Blix også nevner, enkelte tilfeller der man ignorerer de standarder for en ansvarlig og etterrettelig journalistikk som «Vær Varsom-plakaten», redaktørplakaten og andre former for sjølregulering setter for utøvelsen av et faglig skjønn.

Oppvurderingen av hva som forventes av en leder i dag, medfører økt prestisje og anseelse, men bakteppet er samtidig de kryssende hensynene og dilemmaene som ledere står overfor i hverdagen. Ifølge Karp tegner også sentrale bidragsytere innenfor ledelseslitteraturen et heroisk bilde av lederen som agerer målrettet med det for øye å rettlede og koordinere aktiviteter og relasjoner. Ett er å gi sin prinsipielle tilslutning til slike ambisiøse krav til ledere som enkeltpersoner. Noe annet er det å skulle leve opp til en slik rollemodell. En praksisnær forskning som Karp argumenterer for, vil tone ned den nærmest allmektige lederrollen og rett og slett problematisere hva de makter å utrette og vinne gehør for. Derigjennom vil fokuset i større grad rettes mot problemer, utfordringer og dilemmaer i hverdagen og stimulere til refleksjon om mestringsstrategier, men ikke med det for øye å skulle utvikle evidensbaserte oppskrifter. Det er et tankekors at det fortsatt er ledelsesforskere à la Rousseau (2006) som er frustrert over at man ikke i større grad iverksetter i lederpraksis alt det forskningen kan tilby av såkalte evidensbaserte innsikter. Man blir imidlertid lett skuffet når det lettes på sløret og eksempler på evidensbaserte innsikter framstår som trivielle.

Når faglig standardisering møter praksis?

Sjøl om frontene ifølge Halvorsen er blitt mindre steile i synet på mulighetene for å innfri gullstandarden for evidensbaserte innsikter, er forventningene til hva academia kan bidra med som problemløser, langt fra en saga blott. Dette manifesterer seg på ulike nivåer i den akademiske utdannings-/

forskningspyramiden, og i likhet med flere andre reformer i den offentlige sektor henter også de inspirasjon fra overnasjonale autoritetsentre (jf. EU). Omleggingen av gradsystemet i form av bachelor- og masterløp til fortrenghet for den tidligere cand.mag.-graden og hovedfag føyer seg inn i denne trenden. Øverst i pyramiden merkes det gjennom en formalisering og standardisering av forskerutdanningen i kjølvannet av Bologna-prosessen i 2003, og da med et PhD-løp med spesifikke utdanningskrav og kriterier. Som Brandser skriver i sitt kapittel, ligger det et bredt sett av intensjoner til grunn for denne omleggingen, men det er åpenbart at hensynet til å øke produksjonen av PhD-kandidater for en framtidig kunnskapsbasert økonomi står sentralt. Brandser viser også til anbefalinger om å målrette forskerutdanningen sterkere med tanke på næringslivets behov, og som et virkemiddel vil man involvere industrien i dette arbeidet.

Brandser stiller spørsmålet om ikke en slik strømlinjeforming av forskerutdanningen lett kan gå på bekostning av sentrale verdier som det å fremme originalitet og sjølstendighet. Kanskje er det på tide å stoppe opp og reflektere over hva det innebærer å drive nyskapende forskning. I så måte er det ifølge henne viktige impulser å hente i kunsthåndverket som mal; inspirert av Deweys pragmatisme og Benjamins estetikk. Det er i alle fall et tankekors at *akademia* som fristed for sjølstendig tenkning og kritikk er så eksponert for overnasjonale standardiseringsbestrebelse; det være seg artikkelformatet som forskerformidlingsform, PhD-skoler, ja, enkelte universitetsfakulteter forsøker også å bringe kvalifiseringsløp til toppkompetanse (jf. professorkompetanse) inn i fastere former. Sjølsagt er det mulig å formalisere noen instruktive standarder for hvordan bli en kompetent forsker, men original og nyskapende forskning dreier seg om en type taus kunnskap som vanskelig lar seg artikulere (se Ryle, 1946). Et viktig poeng i kapitlet til Brandser er nettopp at man i verste fall kan ende opp med å bringe forskningen inn i former som matcher dårlig til forskning som en type kreativ praksis i likhet med kunst.

Også lenger ned i utdanningspyramiden har det vært reist tvil om stadig sterkere formkrav til utdanningsløp, og da med vekt på fagligteoretisk innsikt, er en farbar vei å gå gitt hva som kreves av en praktiker, og herunder som forvalter av offentlige tjenester. Øvrelids beretning om den akademiske standardiseringen av sosialarbeiderutdanningen, sett i lys av hvilke arbeidsoppgaver man møter i praksis, som for eksempel forvalter i NAVs tjeneste, er nedslående lesing. Det peker i retning av en mismatch når respondenter i utvalget hans

rapporterer at de er påfallende lite kvalifisert for oppgavene de skal utføre, og i alle fall maner det til ettertanke. Nå kan man sjølsagt innvende at det alltid vil være en spenning mellom akademiske kvalifikasjonsløp og praksisfeltets oppgaver. Som bakkebyråkrat opplever man nok i hverdagens praksis frustrasjoner som følge av at ressurser ikke strekker til, og ellers et begrenset handlingsrom (se Lipsky, 1983); noe en utdanning ikke vil kunne råde bot på.

Et avsluttende poeng

Muligheter til å bygge broer mellom refleksjon og handling er likevel ikke uttømt. I så henseende er det fristende avslutningsvis å nevne hvordan mediebedrifter ifølge Blix helt siden 1990-tallet har lagt vekt på å utvikle interne læringsmiljøer (jf. «Adressa-skolen»). Sentralt her står evaluering og refleksjon omkring problemer man sliter med i hverdagen. I utdanning som i praksis må det være rom for å synliggjøre og diskutere problemer i hverdagen og ikke legge et slør over spenninger og dilemmaer som vi står overfor. For å uttrykke det metaforisk må det være tillatt å åpne lukkede rom sjøl om det skulle være smertefullt. Som Karp påpeker, skal den ofte høgt verdsatte forventningen til ledere om relasjonsorientering bli forpliktende for hvordan man ter seg, så fordrer det en refleksjon over sin egen praksis vis-à-vis medarbeiderne. En slik sjøleksponering kan lett bli smertefull i den forstand at det kan komme for en dag at det rår misnøye blant medarbeiderne om ens utforming av lederrollen, og at man rett og slett ikke er godt likt. Intet er en bedre forberedelse for det kloke skjønnet enn å åpne for refleksjon omkring egen praksis, og å ta høyde for muligheter og begrensninger som repertoaret av innsikter om og i virksomhetsfelt samt det operative systemet gir for mestring av problemer og utfordringer i hverdagen. Det kontingente eller situasjonsbetingede ved kunnskap for praksis er en velsignelse når man lykkes, men en forbannelse når man famler i blinde og til og med feiler. For kunnskap hvor evidensbasert den enn måtte framstå, er alltid foreløpig. Det vi her og nå har gode grunner for å tro gjelder, kan vise seg i lys av nye erfaringer ikke å holde stikk. Antifundamentalisme blir dermed en viktig ledetråd og en advarsel mot dem som insisterer på at de vet hva vi behøver å vite.

Referanser

- Grimen, H. (2006). Subjektivisme og kontinuitet. *Agora, nr. 1–2*.
- Johannessen, K.S. (2009). Praktiske kunnskaper og epistemologiens arroganse. I A. Måseide & G. Skirbekk (red.), *Filosofi i vår tid. Festskrift til Jon Hellesnes*. Oslo: Det norske samlaget.
- Lipsky, M. (1980). *Street-level bureaucracy. Dilemmas of the individual in public services*. New York: Russel Sage Foundation.
- Måseide, P. (1987). Interactional aspects of patient care. The social organization of medical adequacy in a hospital ward. Dr.philos.-avhandling, Universitetet i Bergen.
- Rousseau, D.M. (2006). Is there such a thing as «evidence-based management»? *Academy of Management Review* 31(2), s. 256–269.
- Ryle, G. (1945). Knowing How and Knowing That. *Proceeding of Aristotelian Society*, 46, s. 1–16.
- Selznick, P. (1992). *The Moral Commonwealth. Social Theory and the Promise of Community*. Berkeley, Los Angeles, Oxford: University of California Press.
- Strauss, A. (1978). *Negotiations. Varieties, Contexts, Processes, and Social Order*. San Francisco, Washington, London: Jossey-Bass Publishers.
- Strauss, A. (1993/2017). *Continual Permutations of Action*. London og New York: Routledge.